(Nro. 5.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 2. 8. Stycznia 1819.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Gazeta Londyńska Kuryier umieszczaiąc urzędowe akta Ziazdu Akwizgranskiego, przydała następuiące uwagi: „Tak więc Monarchowie i ich Pełnomocnicy, ukończyli to ważne dzieło. Każdy przyiaciel długotrwałego pokoiu w Europie, czytać będzie z ukontentowaniem, wydane przez Nich akta urzędowe, będące obrazem owych mądrych, i poiednawczych zasad, które od czasu, iak utrzymanie spokoiu w Europie iako święty zakład Im powierzone zostało, przewodniczyły zawsze Ich obradom. Pośrod tak pocieszaiących zaręczeń, spodziewać się mogą Ludy długiego pasma lat szczęśliwych i błogich. Nie było ieszcze epoki w dzieiach świata korzystnieyszey, dla dokonania tak wielkiego dzieła, które zdaie się to wszystko urzeczywistniać, co innemi czasy nazywano iedynie romansowem marzeniem przyiaciół ludzkości. Władcy i Ludy odebrały w ścisłych sądach Boskich dzielną naukę, o wzaiemnych powinnościach swoich i korzyściach. Wybiła iuż ostatnia godzina wszystkich dzikich teoryy uroionych prawodawstw, i politycznych zwierzchnictw, dochodzono ich istoty, i uznano ich niedołężność. Ludy Europy umordowane ciągłem mamieniem się, niechcą iuż dłużey dadź się uwodzić spekulacyami, które nie maią żadney zgodności z namiętnościami, z korzyściami, z prawdziwemi cnotami, i ułomnościami przyrodzenia ludzkiego. — Będą nas wprawdzie głuszyć i potem wrzawą swoią zaslepieni i kłótliwi deklamatorowie polityczni, i potem prawić nam będą z godną zastanowienia powagą i dziwnieyszą ieszcze bezwstydnością, o nieodłącznych od Rządu monarchicznego niedoskonałościach i wadach. Niechay i tak będzie! pozwolimy im gadać, lituiąc się bardziey nad nimi, aniżeli się na nich gniewaiąc, pozwolmy im, im którzy natchnieni złą chęcią lub przez słabość umysłu, usiłuią bluźnić przeciwko rajowi, gdzie sami wyłączaią się od używania iego rozkoszy.“

Francyia.

Niemiecka gazeta powszechna umieściła poniższy artykuł datowany od Menu d. 9. Grudnia. — „Jeszcze sprzymierzone woyska zaymowały Francyię, kiedy Lud Francuzki wzbiiał się iuż dzielnie do góry. Ostatnie wybory dla Izby Deputowanych wskazały niepokonaną siłę ducha demokratycznego we Francyi, i nie podpada żadney wątpliwości, że ta sama siła rozwinie się ieszcze bardziey w samey Izbie w obliczu Narodu zupełnie znowu samoistnego i dóydzie do zupełney dzielności. Duch demokratyczny, pomimo groźnego nazwiska swoiego, nie iest bynaymniey w żadney sprzeczności z Rządem Królewskim, iest ón rojalistycznieyszym, aniżeli duch arystokratyczny tych, którzy mianuią się wyłącznie Rojalistami. Czegoż chce obywatel, Demokrata? wolności; ta iest iego naypierwszą i naywyższą żądzą, tey zaś dostąpi w umiarkowanym Rządzie Monarchicznym, w sposób daleko nawet doskonalszy i pięknieyszy, aniżeli w samey Rzeczpospolitey. Zdanie to panuiącem iest zgoła we Francyi; sam nawet Bailleul, ow nayodważnieyszy apologista rewolucyi i rozmaitych iey ziawisk, uznaie Rzeczpospolitę bardziey za dzieło okoliczności, za środek zaradczy w gwałtowney potrzebie, aniżeli za dzieło umyślney dążności. Lecz, czegoż to żąda Arystokrata? gdyby poprzestawał na wolności tak, iak obywatel, nie potrzebowałby się od niego odłączać, byłby tem samem co ón, lecz ón chce czegoś innego, chce panować, i tym też sposobem, wdziera się ón w prawa Monarchy, osłabia iego potęgę i staie się dla niey zawsze niebezpiecznym. Poznał to Ludwik XVIIIsty i Jego Ministrowie, a według tego poznania działali rostropnie; czego dowodzi rozwiązanie przeszłey Izby Deputowanych i wszystkie następne urządzenia. Jak wielce wznosi się Rząd, przez rozwiianie się ducha narodowego, widziemy właśnie teraz we Francyi tak, iak widzieliśmy to w Anglii i Prussach. Mogłażby była Angliia wytrzymać tak długą walkę z Francyią, lub Prussy to śmiałe wzniesienie się, bez wol-

nego ducha siły narodowey, bez dzielney woli Narodu? We Francyi są przekonani, że Rewolucyia nie mogła bydź bezowocną; we Francyi poczyna się stałe systema konstytucyi wolney i szczęśliwey. Nauczono się oceniać żywioły politycznego życia według ich rozmaitości. Obyśmy my, Niemcy umieli korzystać z doświadczeń sąsiedzkich. Któż to nam imponuie wciąż ieszcze mimo wszelkiego pokonania, i zapaloney nienawiści? Kogoż to wzrok nasz pragnący z nieśmiałością, widzi godnym zazdrości, a godnieyszym iey nawet nad Anglika tak słynącego? Jestże to ślepota omamienie, lub przesąd, które nam powiadaią, że tym iest Francuz? Dopytniemyż się tak ciekawie o wiadomości z naszych miast stołecznych lub z miasta Związkowego Frankfórtu, iak o wiadomości z Paryża? Nie natężamyż uwagi naszey tyle przy otworzeniu Izby Deputowanych, iak gdyby to ona była naszą własną? I słusznie! Prawdziwy interes Narodów nie iest nigdzie oddzielnym; każde zwycięztwo ducha publicznego, odniesione gdziekolwiek bądź iest wszędzie korzyścią. Także i Rządy nasze maią w tem interes, aby ich przyiaciele rozrożnieni byli należycie od nieprzyiacioł, aby fałszywi przyiaciele, ultraiści odkrytymi zostali, i aby utracili przywłaszczane sobie zaufanie. Rozporządzenie, iakiem iest owe sławne Francuzkie z d. 5. Września, potrzebnem byłoby nie w iednem mieyscu. Francyia iest teraz w tém położeniu, że może odzyskać zupełną wolność druku; iakże nam trudno przyydzie dopędzić iey w biegu!"

Niemcy.

Do Frankfórtu zieohali iuż Kommissarze czterech wielkich Mocarstw, Baron Wessenberg, Baron Anstett, Lord Clancarty i Baron Humboldt. Wkrótce spodziewano się Ministrów Bawarskiego i Badeńskiego.

W Królestwie Bawarskiem wyszło rozporządzenie względem wyboru Deputowanych do Zgromadzenia Stanów. Z powołanych do tego Zgromadzenia 115 Członków, wybierze klassa Szlachty posiadaiącey dobra ziemskie z Jurysdykcyią 14, klassa Duchowieństwa tyleż a mianowicie Duchowieństwo Katolickie 9, a Protestanckie 5; klassa miast i miasteczek 28; klassa reszty właścicieli ziemi nie maiących Jurysdykcyi dominikalney 58, a trzy Uniwersytety po iednemu Deputowanemu. — Stołeczne miasto Monachium odprawiło wybor swoich Deputowanych dnia 15go Grudnia. —

W Wielkiem Xięstwie Badeńskiem spodziewano się wkrótce edyktu względem wyborów dla Izby drugiey; zwłaszcza że zgromadzenie Stanów nastąpić ma dnia 1go Lutego.

W Państwie Hannowerskiem odprawiały się Zgromadzenia Stanów w Prowincyiach poiedynczych celem urządzenia się i podania Rządowi zdania względem stosunków Stanów prowincyynych do Stanów Państwa, które z dwóch Izb składać się maią. Biskupstwa w Osnabrük i w Hildesheim uposażone zostaią dobrami ziemskiemi, a Uniwersytet będzie mieć mieysce w Izbie pierwszey. Zgromadzenia Stanów Hannowerskich maią, iak słychać, odbywać się co trzy lata; a na iednem z naypierwszych posiedzeń maią naradzać się także nad nowem urządzeniem konstytucyi.

Dnia 1go Grudnia zagaiono Seym w Wielkiem Xięztwie Mecklenburgsko-Szweryńskiem. Xiąże Adolf, czwarty syn W. Xięcia Mecklenburgsko-Szweryńskiego złożył w Fryburgu (w Szwaycaryi) wyznanie wiary katolickiey z wiadomością i zezwoleniem Oyca swoiego.

Akwizgran.

Z Akwizgranu donoszą: „Zdaie się że na rozmaite żądania podane do Kongressu tylko ustne odpowiedzie nastąpiły. Kilkanaście spraw odesłano do Seymu Niemieckiego w Frankfórcie. — Xiąże Elektor Heski miał otrzymać wezwanie względem utrzymania nabywców dóbr skarbowych. — Hiszpaniia wzbraniała się przyiąć pośrednictwa wielkich Mocarstw w swoich zatargach z Portugaliią i z osadami Amerykańskiemi, którego pierwey sama tak usilnie żądała.

Kraków.

Z Krakowa. — Na mocy uniwersału wydanego przez Senat rządzący, zebrał się dnia 6. Grudnia, Seym Rzeczpospolitey Krakowskiey, który JW. Morbitzer, ieden z trzech Senatorów delegowanych, przemową zagaił; poczem Izba prawodawcza wybrała większością sekretnych głosów na Marszałka Seymu tegoż JW. Senatora Morbitzera, a ten wezwał na Sekretarza JW. Leona Chwalibogowskiego Reprezentanta Gminy Jaworzno. — Na drugiem posiedzeniu dnia 9. Grudnia Izba prawodawcza wybrała Członków do 3ch Kommissyy: 1wszey do roztrząśnienia kwalifikacyi Kandydatów ubiegaiących się o Urzędy zależące od wolnego wyboru Izby Reprezentantów. — 2giey, do rozstrząśnienia proiektów do prawa w przedmiotach Skarbowych budżetu, na rok na-

stępuiący, tudzież rachunków rocznych. — 3ciey, do roztrząśnienia proiektów do prawodawstwa cywilnego, kryminalnego i policyynego. — Na trzeciem posiedzeniu dnia 10go, Izba prawodawcza ptwierdziła na dostoyności Prezesa rządzącego Senatu JW. Hrabiego Wodzickiego, a Marszałek Izby na iey żądanie wyznaczył Deputacyią, któraby tegoż JW. Hrabiego o potwierdzeniu go na rzeczoney dostoyności uwiadomiła. Zdał potem delegowany Senator JW. Kucieński sprawę o stanie i położeniu Rzeczpospolitey, czego obraz przeczytał. — Na posiedzeniu czwartem, dnia 11go rosprawiano względem ścieśnioney władzy Reprezentacyi narodowey w stanowieniu budżetu, i odczytano odezwy Senatu rządzącego. — Na piątey sessyi dnia 12go wniesione zostały do Izby proiekta do prawa przez Senat nadesłane które Izba odesłała do właściwych Kommissyy Seymowych.

Królestwo Polskie.

Dostrzegacz Austryiacki umieścił co następnie: „W Warszawie zwołano Zgromadzenie Biskupów, na którem wypracowany bydź ma nowy regulamin uposażenia tameczznego Duchowieństwa i Dyiecezyy. Przez to zdaie się potwierdzać domysł, że w układach o konkordat dla Polski, względem tych dwóch punktów zaszły iuż w Rzymie umowy, luboć względem ogołu ieszcze nie można było ukończyć rzeczy. Podobnież zdaie się bydź uchwalonem, że na przyszłość w każdem Woiewodztwie ma bydź tylko ieden Klasztor męzki a ieden panieński, w całey więc Polsce tylko 16 Klasztorów, reszta zaś ma bydź zniesiona. Na uposażenie Biskupstw w Polsce których przychód ograniczony iest na maximum 80,000 ZP., przeznaczył N. Cesarz i Król 2 miliiony, iak dalece zaś ta summa nie dostarcza, ma uzupełniona bydź z maiątku Klasztorów uchylić się maiących. W skutku tego ma Duchowieństwo podadź Rządowi dokładny wykaz swoich przychodów i posiadłości."

Z Warszawy d. 29. Grudnia. — Dnia 26go b. m. odprawiła się w tuteyszym kościele Metropolitalnym, uroczysta a dawno nie widziana ceremoniia Religiyna. JW. JX. Franciszek Skarbek Malczewski z nayłaskawszey woli Nayiaśnieyszego Pana, postąpiwszy z Biskupstwa Kuiawskiego na stopień Arcybiskupa Warszawskiego i Prymasa Królestwa Polskiego, otrzymał od Oyca Swiętego Palliusz, znak władzy Metropolitalney, który JW. JX. Biskup Lubelski Delegowany na ten koniec od Stolicy Apostolskiey, po odcelebrowaney przez siebie pontyfikalnie Mszy Swiętey przed Wielkim Ołtarzem, włożył na niego. Obrządek ten zaszczycili przytomnością swoią obecni tu JWW. Biskupi Dyiecezalni obok Kapituły Metropolitalney i licznie zgromadzonego Ludu, ktoremu JW. Arcybiskup i Prymas ozdobiony Palliuszem dawał Pasterskie błogosławieństwo. Tak więc stolica tuteysza i dawna Dyiecezyia Warszawska na Archidyiecezyią wyniesiona, będąc długo bez Pasterza osieroconą, cieszy się teraz, że go iuż ma wśród siebie; a ztąd wielbi naylepszego z Monarchów, co do tylu świetności przydać raczył nowego blasku Narodowi Polskiemu, przez przywrócenie tytułu Prymasa Królestwa Polskiego.

Rozporządzeniem Namiestnika Królewskiego z dnia 7. Listopada r. z. wyznaczonym został czas do odbywania Kontraktów S. Jańskich w Warszawie od dnia 1go do 30go Czerwca, roku każdego. Urządzone będą sposoby ogłaszania wszelkich negocyiacyi, niemniey Kancelaryia publiczna i zbior obiaśnień składanych przez strony do różnych interessów, umieszczonemi będą w mieyscu do zgromadzeń S. Jańskich przeznaczonem, a przy tey Kancelaryi urządzony będzie także i Depozyt, w którym strony składać będą mogły bezpiecznie swoie kapitały na czas, iaki same oznaczą, z wolnością rozrządzenia niemi iako swoią własnością.

Od dnia 13go do 19. Grudnia przedawano na targach w Warszawie i na Pradze; korzec pszenicy po 24 do 40 ZP.; Żyta, po 19 do 21 ZP.; Jęczmienia, po 14 do 16 ZP.; Owsa, po 9 do 10 ZP.; Grochu, po 15 do 19 Zp.

Rossyia.

Z Wilna d. 6. Grudnia V. S. — W Krasławiu nad Dzwiną, Powiaty Duneburgski, Rzerzycki i Lucyński, składaiące niegdyś Xięztwo Inflant Polskich, odbyły d. 15. Październiką w rocznicę zgonu nieodżałowanego Tadeusza Kościuszki, za duszę tegoż w Kościele JXX. Missyionarzy obchód pogrzebowy w przytomnosci Xięcia Ipsylantego, Jenerała brygady i wielu Officerów. Katafalk okazale był przyozdobiony. Na obu bokach płaskorzeźby przybrane w laury wystawiały mieysca, gdzie się wsławił Bohatyr. Wizerunek Kościuszki w promieniach zamykała wieczność z tym napisem: Semper Honor, Nomenque tuum, Laudesque manebunt. Po Mszy miał kazanie JX. Zarzyo-

ki, Missyionarz; cywilną mowę powiedział dziedzic mieysca Adam Hrabia Plater; w ciągu zaś tego żałobnego obchodu, śpiewany był przez Damy, napisany przez Marszałka Rzerzyckiego, Pana Buynickiego, Hymn następuiący:

Stwórco wszech istot, który władniesz światem,
Lud Twóy, korząc się przed Twym Maiestatem,
Świętych ołtarzy oblega podnoże,
Potężny Boże!
Sługa Twóy wierny, syn Oyczyzny prawy,
Spełnił Twe Boskie przedwieczne ustawy,
I Kray swóy w ciężkiey rzucaiąc żałobie,
Legł w oyców grobie.
Walcząc z zapałem za braci swobody
Niedbał Kościuszko o ziemskie nagrody,
W Tobie! którego tron się nie zachwieie,
Złożył nadzieię.
Tyś Sam rzekł Panie, aby się nie trwożył
Ten, który w Tobie ufność swą położył,
Że sprawiedliwy w cieniu twey opieki
Przeżyie wieki.
Dopuść nam zatém, u stóp Twego Tronu,
Siąść z wybranemi górnego Syonu,
Niechay się uyrzym szczęśliwym, bezpiecznym
W pokoiu wiecznym.
Nam day zachować naddziadów puścizny,
Ich wiarę, cnotę, i miłość Oyczyzny.
By wdzięczne Tobie setne pokolenia
Nóciły pienia.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Korrespondent Hamburgski ogłosiła Przepisy dane przez Józefa Bonapartego (kiedy ieszcze na tronie Hiszpańskim zasiadał) Panu Desmorales pierwszemu Ajentowi iego w Baltimore, tudzież innym wysłanym do Ameryki południowey dla zdziałania tam rewolucyi. — Przepisy te, iak taż Gazeta twierdzi, znaleziono w archiwum Junty w Caraccas.

„Ajenci maią się starać nadewszystko przekonać Kreolów, że Cesarz Napoleon ma na celu oswobodzenie osad, i że nie żąda od nich innego dowodu wdzięczności za to dobrodzieystwo, iak tylko ich przyiaźni i handlu z portami oboiey Ameryki. Żeby Ameryka Hiszpańska wydobyła się na wolność, i przyszła do niepodległości, Cesarz dostarczy potrzebnego na to woyska i zapasów woiennych, których im Ziednoczone Stany Ameryki północney podług zawartey tym końcem umowy dostawią. Gdy Ajent pozna dokładnie wyznaczony mu obwód, tudzież charakter mieszkańców iego, nietrudno mu będzie wynaleźć ludzi zdatnych do wystawienia Ludom pożytków, z ich oswobodzenia wyniknąć maiących. Że zaś Lud zostaie ieszcze w ciemnocie, Ajenci dla łatwieyszego dopięcia celu swego zgłoszą się do Gubernatorów, Intendentów, Xięży i Prałatów. Ani pieniędzy ani innych sposobów, zdolnych pozyskać przychylność tych osób, a mianowicie Prałatów, nie powinni oszczędzać, a których skłonić maią, żeby w tych, któremi kieruią i władaią, wmówili, że potrzeba im koniecznie niepodległego Rządu, i że niepowinni pomiiać sposobności, iaką im Napoleon nastręcza, bez korzystania z niey: że Napoleon iest zesłany od Boga dla upokorzenia dumy tyranów, i że opieranie się woli Boga iest nieodpuszczonym grzechem. Powinni im nieustannie przypominać pogardę i niesprawiedliwość, iakich od Europeyczyków doznaią, i zwracać uwagę Kreolów na różnicę między Ziednoczonemi Stanami Ameryki północney a Ameryką południową, i na pożytki, iakich mieszkańce Ameryki północney używaią. Powinni ich przekonać, że oswobodzona Ameryka będzie przepisywała prawa całey Europie. Ajenci iuż to dla moiey wiadomości, iuż też dla nagrodzenia sporządzą listę tych, którzy się za wolnością i niepodległością odkażą. Podwładni ajenci prześlą takowe listy wyższym ajentom, a ci zdadzą sprawę moiemu przy Zjednoczonych Stanach Ministrowi. Ajenci moi strzedz się maią powstawania przeciw inkwizycyi S., i żadney względem iey potrzeby nie uczynią wątpliwości, iako też względem użyteczności Xięży. Chorągwie Powstania będą miały stosowne napisy, a ma toż powstanie nastąpić iednegoż dnia i w iedneyże godzinie wszędzie. Na to szczególniey baczyć należy, bo to niezmiernie szczęśliwe udanie się tego przedsięwzięcia ułatwi. Ajenci postaraią się ująć służących Gubernatorów, Intendentów, i innych urzędników, aby za ich pomocą pozbyli się przez truciznę tych, którzyby przeciwni byli rewolucyi, a o tem pomyśleć trzeba przed wybuchnieniem rewolucyi, żeby nie doznała przeszkody. Aby zaś zapobiedz przysłaniu skarbów do Hiszpanii, należy postanowić dobrych ajentów w Vera-Cruz, którzy uwiężą Officerów i maytków z okrętów przybywaiących z Europy zaraz po ich przypłynieniu.

(Podpisano) Józef Napoleon.